

# Venceslas Kruta

1939–2026

## *Život zasvěcený poznávání a zprostředkování staré Evropy*

**Paříž, 22. července 2026**

S hlubokým zármutkem oznamuje rodina Venceslase Kruty jeho úmrtí, k němuž došlo 19. července 2026 ve věku 86 let.

Archeolog a historik Venceslas Kruta zasvětil více než šest desetiletí studiu evropské protohistorie a keltských civilizací. Jeho dílo přispělo k tomu, že Keltům byl navrácen jejich skutečný rozměr: nikoli rozměr národa uzavřeného v hranicích moderního národa, nýbrž rozměr evropského světa, rozlehlého a rozmanitého, jehož spojnice propojovaly Atlantik s Čechami, Britské ostrovy se severní Itálií a střední Evropu se středomořským světem.

Narodil se v Saumuru francouzské matce a českému otci. Vzdělání získal v Brně a v Praze, poté v Paříži u Paula-Marie Duvala, profesora na Collège de France a držitele stoličky archeologie a dějin Galie. Podstatnou část své vědecké dráhy pak rozvíjel v Paříži. Jako *directeur d'études* (profesor) na École Pratique des Hautes Études tam přednášel protohistorii Evropy. Vedl rovněž Centre d'études celtiques (CNRS) a časopis *Études celtiques* a byl členem redakční rady časopisu *Gallia*.

Jeho osobní příběh, poznamenaný politickými zlomy 20. století, v něm vypěstoval hluboké pouto k intelektuální svobodě, odmítání dogmatismu a rozhodně evropské pojetí vědecké práce. Byl přesvědčen, že dávné společnosti nelze pochopit pouze skrze národní hranice, ale že je třeba je studovat na základě výměn, pohybů obyvatelstva, vzájemných vlivů a společných výtvorů, které utvářely kontinent.

Umění zaujímal v jeho myšlení zásadní místo. Archeologické předměty pro něj nikdy nebyly pouhými pozůstatky: vyjadřovaly víru, vnímavost a pohled na svět společností, které je vytvořily. Jeho výzkumy přispěly k uznání keltského umění jako originální tvorby s vlastním symbolickým jazykem a dlouho podceňovanou moderností.

Jeho knihy věnované staré Evropě a Keltům vycházely ve velkých francouzských i mezinárodních edicích. Patří k nim *L'Europe des origines. La Protohistoire, 6000–500 avant J.-C.*, vydaná v edici L'Univers des formes nakladatelství Gallimard, *Les Celtes. Histoire et dictionnaire*, vydaná v edici Bouquins, a *L'Art des Celtes*, vydaná nakladatelstvím Phaidon. Tato díla zásadně proměnila pohled na dějiny, civilizaci a uměleckou tvorbu keltského světa.

V říjnu 1972 se oženil s italskou archeoložkou Luanou Poppi, s níž sdílel více než půl století rodinného a intelektuálního života. Jejich neustálý dialog, společný zájem o evropskou protohistorii a vědecká spolupráce posilovaly jeho osobní i profesní vazby k Itálii a jeho zájem o studium vztahů mezi keltským, etruským a italským světem.

Venceslas Kruta byl terénním badatelem stejně jako autorem a pedagogem. Vedl řadu archeologických výzkumů ve Francii i v zahraničí, zejména na prostranství před katedrálou Notre-Dame v Paříži a na nádvoří Cour Carrée v Louvru. Podílel se rovněž na vědecké koncepci velkých mezinárodních výstav, mezi nimi výstavy *Les Celtes* („Keltové“), uspořádané v Palazzo Grassi v Benátkách v roce 1991, která trvale proměnila vnímání keltské civilizace širokou veřejností.

Výzkum nikdy neodděloval od jeho zprostředkování. Prostřednictvím své výuky, přednášek, výstav a více než čtyřiceti knih, vydaných a přeložených do mnoha jazyků, usiloval o to, aby i ty nejnáročnější poznatky byly přístupné co nejširšímu publiku. Jeho práce byla oceněna mimo jiné cenou Hercule-Catenacci a Grand Prix Gobert Francouzské akademie za *Les Celtes. Histoire et dictionnaire* a cenou Estrade-Delcros Akademie nápisů a krásné literatury (Académie des inscriptions et belles-lettres).

Pro svou rodinu zůstane mužem nesmírné kultury, milovníkem umění a historie, hluboce oddaným svobodě myšlení, velkorysým v předávání svých znalostí, ale také pozorným k nejkonkrétnějším skutečnostem každodenního života.

Zádušní mše bude sloužena ve středu 29. července 2026 v 10:30 hodin v kostele Saint-Pierre de Montmartre v Paříži.

Vědecká pocta bude uspořádána později, aby se mohli sejít kolegové, bývalí studenti, přátelé a instituce, kteří chtějí uctít jeho památku a dílo, které zanechává evropské archeologii.

### **Rodina Venceslase Kruty**

---

#### **KONTAKT — RODINA, INSTITUCE A TISK**

Isabelle Kruta

Dcera Venceslase Kruty

Maître de conférences (odborná asistentka) v oboru paleontologie, Sorbonne Université

Centre de recherche en paléontologie – Paris (CR2P), UMR 7207

isabelle.kruta@sorbonne-universite.fr

Telefon: +33 6 68 20 60 08

## PŘÍLOHA 1

# Referenční životopisný text

## Venceslas Kruta, archeologie jako evropské dějiny

Pro Venceslase Krutu nebyla archeologie nikdy jen vědou o předmětech. Byla setkáním se ženami a muži, kteří tyto předměty vymysleli, vytvořili a užívali.

Šperk, zbraň, mince, nádoba či stopy sídliště umožňovaly přiblížit se gestům, představám, společenským vztahům a osobitému způsobu chápání světa. Toto hluboce lidské pojetí archeologie provázelo celý život zasvěcený evropské protohistorii a keltským civilizacím.

## Život mezi několika kulturami

Venceslas Kruta se narodil 4. listopadu 1939 v Saumuru francouzské matce a českému otci. Po druhé světové válce odešel s rodinou žít do Československa. Musel se naučit jinou řeč a najít své místo ve společnosti, kterou brzy zásadně proměnilo nastolení komunistického režimu.

Studoval prehistorii a archeologii v Brně a poté pokračoval ve vědecké činnosti v Archeologickém ústavu v Praze. Podílel se zejména na rozsáhlých záchranných výzkumech na **Mostecku** v severozápadních Čechách, na plochách určených k těžbě uhlí. Tato zkušenost mu velmi brzy poskytla přímé poznání krajiny, půdy a artefaktů, ale také naléhavosti, s níž je někdy třeba studovat a chránit stopy minulosti.

Jeho osobní dráhu hluboce poznamenaly politické dějiny 20. století. Perzekuce, jimž byla vystavena jeho rodina, zkušenost s komunistickým režimem a důsledky potlačení pražského jara v něm zanechaly trvalou nedůvěru vůči jakékoli vnucené doktríně.

Ve svém bádání i ve výuce dával přednost otevřeným hypotézám před definitivními jistotami, srovnávání před strnulými klasifikacemi a mezioborovému dialogu před intelektuálními hranicemi. Neusiloval o to prosazovat určitou doktrínu, nýbrž konfrontovat data, formulovat hypotézy a nechat nové objevy, aby je potvrdily, upřesnily, nebo zpochybnilly.

## Paul-Marie Duval a pařížská formace

Na kongresu uspořádaném v Praze v roce 1966 se Venceslas Kruta setkal s Paulem-Mariem Duvalet, předním znalcem keltské Galie a gallo-římského období, který jej vybídl, aby pokračoval ve vzdělání ve Francii.

V Paříži se stal jeho žákem. Paul-Marie Duval tehdy působil na Collège de France, kde zastával stolicí Archeologie a dějin Galie, a zároveň vedl studia na École pratique des hautes études. Toto setkání sehrálo rozhodující úlohu při začlenění Venceslase Kruty do francouzského vědeckého světa.

Jejich vztah se posléze proměnil ve vztah dvou badatelů pracujících bok po boku. Společně uspořádali několik vědeckých setkání, mimo jiné mezinárodní kolokvium věnované keltskému umění období expanze, které se konalo na Collège de France v roce 1978. Sborník z tohoto kolokvia vyšel pod jejich společnou redakcí.

Tato vědecká návaznost nezabránila Venceslasovi Krutovi, aby si postupně vytvořil vlastní přístup. Zatímco keltská studia zůstávala často strukturována kolem Galie či jednotlivých národních tradic, on přisuzoval zásadní význam střední Evropě, pohybům obyvatelstva a vztahům mezi různými oblastmi keltského světa.

## Vrátit Keltům jejich evropský rozměr

Tato svoboda myšlení stála v samém jádru jeho pojetí Keltů.

V době, kdy byli Keltové stále často studováni prostřednictvím moderních územních rámců a národních vyprávění, se Venceslas Kruta snažil znovu nalézt skutečné měřítko jejich dějin: měřítko evropské. Odmítal redukovat keltský svět jen na Galii, na Galy či na porážku u Alesie.

Jeho výzkumy odkrývaly nesmírný a proměnlivý prostor sahající od Armoriky až po Čechy, od Irska po severní Itálii, od atlantských břehů po Karpaty a až do Malé Asie. Toto pojetí Keltů jako evropské civilizace, a nikoli jako výlučných předků jediného národa, představovalo jednu z hlavních linií jeho díla.

Ukázal, že tento celek nebyl ani nehybný, ani jednotvárný. Procházely jím migrace, výměny technologií a surovin, pohyby řemeslníků, bojovníků a zboží, jakož i šíření uměleckých forem a náboženských představ.

Tento přístup umožňoval postihnout jak jednotu keltského světa, tak rozmanitost jeho regionálních projevů. Zároveň dával plný význam vztahům mezi střední Evropou, západní Evropou a středomořským světem.

Jeho přednášky na École pratique des hautes études se tak zabývaly formováním laténské civilizace, pohyby keltských národů, vznikem a rozmachem oppid, vztahy s řeckým, etruským a římským světem, jakož i vazbami mezi různými oblastmi kontinentu.

## Umění jako přístup k myšlení dávných společností

Umění představovalo jednu z neplodnějších os jeho díla.

Venceslas Kruta byl přesvědčen, že dávné dílo nelze oddělit od společnosti, představ a vyobrazení, jež je zrodily. Studoval tvary, rytmy, rostlinné, zvířecí či lidské proměny, znakové systémy a obrazy světa objevující se v keltské tvorbě.

Přispěl tak k překonání představy, že by keltské umění bylo uměním okrajovým či nedokonalým napodobováním středomořských vzorů. Naopak zdůrazňoval jeho původnost, symbolickou soudržnost, sílu abstrakce a překvapivou modernost.

Jeho práce ukazovaly, že deformace a složité kompozice keltského umění nejsou výsledkem svévolné fantazie. Odpovídaly často uspořádaným systémům znaků, vizuálním kódům a osobitému způsobu, jak vyjádřit život, posvátno a řád světa.

Toto pojetí dostalo výrazné vyjádření v knize *L'Europe des origines. La Protohistoire, 6000–500 avant J.-C.*, vydané v roce 1992 ve sbírce « L'Univers des formes » nakladatelství Gallimard. Dílo zasazuje umění do kulturních a náboženských dějin dávných evropských společností. Nejde jen o archeologickou knihu, ale o úvahu nad tím, jak lidská společenství budují své představy, symboly a paměť.

Jeho zájem o keltské umění provázal celý jeho život, od knihy *L'Art celtique en Bohême*, vydané v roce 1975 na základě jeho disertační práce na École pratique des hautes études, až po *L'Art des Celtes*, vydanou nakladatelstvím Phaidon v roce 2015. Mezi těmito dvěma díly se rozprostírá několik desetiletí výzkumu tvarů, symbolů a tvořivosti keltského světa.

## Sdílený rodinný a intelektuální život

V říjnu 1972 se Venceslas Kruta oženil s italskou archeoložkou Luanou Poppi z boloňské univerzity.

Po více než půl století sdíleli rodinný život a intelektuální dialog živený jejich společným zájmem o evropskou protohistorii. Jejich obory — svět keltský, etruský a italský — přirozeně otevíraly řadu prostorů pro výměnu a spolupráci.

Vazba na Itálii tak byla zároveň rodinná, kulturní a vědecká. Projevovala se trvalými kontakty s italskými badateli a institucemi, účastí na výzkumech a výstavách a zvláštní pozorností věnovanou stykům mezi Kelty a společnostmi Středomoří.

## Terénní badatel

Kariéra Venceslase Kruty se nikdy neomezila jen na psaní nebo výuku.

V Čechách získával zkušenosti na velkých záchranných výzkumech. Ve Francii vedl několik významných archeologických akcí v Paříži, zejména na prostranství před katedrálou Notre-Dame a na nádvoří Cour Carrée v Louvru, po boku Michela Fleuryho.

Tyto výzkumy odhalily památky sahající od antiky po středověk a dosvědčily šíři jeho archeologické kultury, jež se neomezovala ani na Kelty, ani na dobu železnou.

Terénní práce mu umožňovaly znovu nalézat to, co jej k archeologii přivedlo již v mládí: vzduch, zemi, krajinu, materiály a přímý kontakt se stopami zanechanými dávnými společnostmi. Po celý život zůstal badatelem, pro něhož porozumění předmětům začínalo pozorováním jejich kontextu.

Další formou výzkumu a předávání poznatků byly mezinárodní výstavy. Venceslas Kruta se podílel na vědecké koncepci několika z nich, zejména výstavy *Les Celtes*, uspořádané v benátském Palazzo Grassi v roce 1991.

Tato výstava shromáždila díla z mnoha muzeí a představila keltskou civilizaci v celokontinentálním měřítku. Přispěla k tomu, aby Keltové vystoupili ze zjednodušujících obrazů barbara, galského bojovníka či národního folklóru a aby se ukázalo bohatství svébytné evropské civilizace.

## Učit a předávat

Na École pratique des hautes études zastával Venceslas Kruta funkci *directeur d'études* (ředitel studií) v oboru Protohistorie Evropy. Vychoval několik generací badatelů, vedl vědecké práce a disertace a řídil Centrum keltských studií (CNRS).

Byl šéfredaktorem časopisu *Études celtiques* a členem redakční rady časopisu *Gallia*, přičemž hájil náročný, srovnávací výzkum otevřený jiným disciplínám i celému evropskému kontinentu.

Nikdy však neodděloval výzkum od jeho zpřístupňování širší veřejnosti.

Publikoval studie určené odborníkům, syntetická díla, slovníky, knihy o umění i publikace přístupné širšímu čtenářskému okruhu. Jeho knihy odpovídaly různým formám a účelům, ale sdílely tutéž ambici: sdělovat přesné poznání, aniž by je uzavíral do okruhu samotných specialistů.

V roce 2000 kniha *Les Celtes. Histoire et dictionnaire : des origines à la romanisation et au christianisme* nabídla na více než tisíce stranách historickou, archeologickou a kulturní syntézu, která se měla stát referenčním dílem.

Tato kniha získala v roce 2001 Grand Prix Gobert Francouzské akademie a v roce 2002 cenu Estrade-Delcros Académie des inscriptions et belles-lettres. Jeho práce o Keltech obdržely již v roce 1979 cenu Hercule-Catenacci Francouzské akademie.

## Hluboce evropský odkaz

Vědecké uznání Venceslase Kruty daleko přesáhlo Francii. Byl mimo jiné členem Německého archeologického ústavu, Istituto Nazionale di Studi Etruschi ed Italici ve Florencii, Real Academia

de la Historia v Madridu a Académie des sciences morales, des lettres et des arts de Versailles et d'Île-de-France. Tato poslední jej zvolila přidruženým členem v roce 1994.

Pro rodinu zůstane mužem nesmírné zvědavosti, milovníkem dávného i moderního umění, knih, myšlenek, krajin a civilizací, jenž si však zároveň všímal i nejprostších gest všedního života.

Jeho život propojil Francii, Čechy a Itálii. Jeho dílo zanechává hluboce evropskou vizi minulosti: dějiny, v nichž hranice znamenají méně než pohyby, identity se utvářejí prostřednictvím setkávání a dávné předměty stále nesou lidskou přítomnost těch, kdo je vymysleli, zhotovili a užívali.

## PŘÍLOHA 2

# Životopisná data, funkce a členství

## Životopisná data

- **4. listopadu 1939:** narození v Saumuru francouzské matce a českému otci.
- **Po druhé světové válce:** usazení rodiny v Československu.
- Studium prehistorie a archeologie v **Brně**, poté vědecká činnost v **Praze**.
- Účast na záchranných výzkumech na **Mostecku**.
- **1966:** setkání v Praze s **Paulem-Mariem Duvaletm**, který jej vybídl, aby pokračoval ve vzdělání ve Francii.
- Formace v Paříži u Paula-Marieho Duvala, profesora na Collège de France.
- Rozvoj hlavní části vědecké kariéry v Paříži.
- **Říjen 1972:** sňatek s italskou archeoložkou **Luanou Poppi**.
- **19. července 2026:** úmrtí ve věku 86 let.

## Hlavní vědecké funkce

- *Directeur d'études* na École pratique des hautes études, stolice **Protohistorie Evropy**.
- Ředitel **Centra keltských studií**, jednotky přidružené k **CNRS**,
- Šéfredaktor časopisu *Études celtiques*.
- Člen redakční rady časopisu *Gallia*.
- Vedení výzkumů, výkopových prací, disertací a vědeckých programů ve Francii i v zahraničí.

## Akademie a učené instituce

- Německý archeologický ústav.
- Istituto Nazionale di Studi Etruschi ed Italici, Florencie.
- Real Academia de la Historia, Madrid.
- Académie des sciences morales, des lettres et des arts de Versailles et d'Île-de-France — přidružený člen od roku 1994.

## Hlavní vyznamenání

- **Cena Hercule-Catenacci Francouzské akademie**, 1979.
- **Grand Prix Gobert Francouzské akademie**, 2001, za *Les Celtes. Histoire et dictionnaire*.
- **Cena Estrade-Delcros Académie des inscriptions et belles-lettres**, 2002.
- **Důstojník Řádu akademických palem (Palmes académiques)**.
- Medaile Univerzity Karlovy v Praze a Masarykovy univerzity v Brně.

## PŘÍLOHA 3

# Výběrová bibliografie

---

*Komentovaná bibliografie je k dispozici na vyžádání u rodiny.*

- *L'Art celtique en Bohême. Les parures métalliques du V<sup>e</sup> au II<sup>e</sup> siècle avant notre ère*, Honoré Champion, 1975.
- *Les Celtes*, Presses universitaires de France, edice « Que sais-je ? », první vydání v 70. letech, poté řada opakovaných vydání.
- *Les Celtes*, s fotografiemi Ericha Lessinga, Hatier, 1978.
- *L'Art celtique de la période d'expansion, IV<sup>e</sup> et III<sup>e</sup> siècles avant notre ère*, sborník z kolokvia vydaný s Paulem-Mariem Duvalet, Droz, 1982.
- *L'Europe des origines. La Protohistoire, 6000–500 avant J.-C.*, Gallimard, edice « L'Univers des formes », 1992.
- *Les Celtes. Histoire et dictionnaire : des origines à la romanisation et au christianisme*, Robert Laffont, edice « Bouquins », 2000.
- *Les Celtes*, Éditions du Chêne, 2004.
- *La Cruche celte de Brno. Chef-d'œuvre de l'art celte, miroir de l'Univers*, s fotografiemi Daria Bertuzziho, Faton, 2007.
- *L'Art des Celtes*, Phaidon, 2015.



## PŘÍLOHA 4

# Výběr z výzkumů, kolokvií a mezinárodních výstav

---

## Terénní výzkumy a archeologické programy

- Záchranné výzkumy v mostecké oblasti v severozápadních Čechách.
- Výzkumy na **prostranství před katedrálou Notre-Dame v Paříži**.
- Výzkumy na **nádvoří Cour Carrée v Louvru**.
- Archeologické výzkumy věnované sídlištím, směně a vztahům mezi jednotlivými oblastmi protohistorické Evropy.

## Kolokvia a vědecké projekty

- Mezinárodní kolokvia věnovaná pohybům keltských národů.
- Kolokvium o **keltském umění období expanze**, uspořádané s Paulem-Mariem Duvalet na Collège de France v září 1978.
- Vedení a vydávání četných kolektivních prací věnovaných evropské protohistorii, Keltům a jejich umění.

## Mezinárodní výstavy

- *Les Celtes*, Palazzo Grassi, Benátky, 1991 — účast na mezinárodním vědeckém vedení.
- Mnohé další výstavy věnované Keltům, keltskému umění a evropské protohistorii ve Francii i v zahraničí.

## PŘÍLOHA 5

# Fotografie

---

K tomuto dossieru je připojen aktuální portrét Venceslase Kruty, jehož autorem je Olivier Roller. Souhlas s šířením se právě potvrzuje; písemné potvrzení bude předáno neprodleně po obdržení jeho svolení.



© Olivier Roller / Divergence — Archives de Venceslas Kruta.

Souhlas s reprodukcí byl u fotografa vyžádán dne 21. července 2026.